

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt - kr.
Félévre 5 : 50 :
Negyedévre 2 : :
Egy hónapra 1 : :
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **BENEDEK JÁNOS**.
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ**.

Hirdetési díj:
Hat hasábos petít. sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű többes-
hirdetések alk. szerint jutányos áron vételnek fel. Bélyegdíj más-
den külön beiktatásért 30 kr.

A trónörökös eskütétele.

Debreczen, július 3.

Az „Egyetértés“ és a „Debreczen“ közjogi szempontból megvilágították a függetlenségi és 4es-as párt elvi álláspontját a trónörökös házasságkötése és ez alkalomból tett s reánk nézve kötelező erővel egyáltalában nem bíró eskütétele tárgyában. Mint érdekes fejtegetést közöljük az «A r a d é s v i d é k e» cz. politikai lap ez alkalomból irt commentálását:

Esküvő után.

„A korona nehéz ékszer!“ Ezt mondta valamely művében a legnagyobb élő magyar író: Jókai Mór. Az élet sokszor igazat ad a költők képzeletének s a költők képzelete sokszor a való igazságot látja meg.

Ime, újra bebizonyult, hogy a költőnek igaza volt. A korona nehéz ékszer és hatalmas teherként nehezedik a szivre. A magyar korona várományosa küzd ezzel a teherrel, a mely leginkább akkor válik súlyossá, a mikor a szív érzései ütkeznek össze a korona terhével járó köteleességekkel. A trónutódlással járó nagy feladatokról nem akar lemondani, szerelméről nem tudott lemondani.

Nem volt senki, a ki ezt a nehéz harcot megkönnyítette volna neki, sőt az uralkodó tanácsosai és a kormány-

zás hatalmának képviselői mindent elkövettek, hogy ezt a küzdelmet minél jobban megnehezítsék.

És így megtörtént vasárnap Reichstadtban az az esküvő, amely Magyarországra, az egész monarchiára hatással lehet, sőt bizonyára kiszámíthatatlan komplikációkat is fog maga után vonni. Megtörtént nagy csöndben, gondos elkerüléssel minden kiáltó zajnak, fényűzésnek, pompának. Örök hűséget esküdött egy leendő király, egy nagy birodalom trónjának várományosa egy egyszerű grófkisasszonynak, akitől el akarják tagadni azt, hogy joga van osztozkodni férjének minden jogában, rangjában, címében.

Minden magyar ember törvényes felesége osztozik férje összes tisztességeiben. Most olyan világot élünk, hogy éppen az első magyar embernek, a királynak a felesége képezzen kivételt az összes magyar nők között s noha törvényes felesége a férjének, mégis kevesebb legyen, mint akármilyen magyar embernek a felesége.

Nem tölti-e el aggodalommal minden magyar ember szívét az a gondolat, hogy egykori királyának olyan felesége van, akinek nem akarnak megadni olyan jogokat, amelyekben minden magyar asszony részesül? Nem döbbenheti-e meg a magyar sziveket, hogy hozzá akarnak szoktatni olyan csodálatos gondolatához, melyre a magyar történelem

nem talál precedenst? Meg akarják győzni a közvéleményt, hogy lesz egy királyunk, aki törvényes házasságra lépett, szíve sugallatát követve, egy nővel, s ki ennél fogva nő, de a felesége királyné nem lehet, szóval: balkézről való asszonynak kell őt tekinteni a nemzetnek, noha szívesen elősmerné őt királynénak.

Már most az esküvő napján, sőt az esküvő előtt is a vélemények szétágnak, vagy erősen összeütkeznek. Az egyik része azoknak, akik közjoggal foglalkoznak és akik tekintélyt képviselnek, azt mondják, hogy „minden“ rendben van; a másik része azt állítja, (és ezek közé tartozunk mi is) hogy nincs rendben. Az előbbieket állítása szerint Hohenberg hercegné nem lehet királyné, a másik rész véleménye az, hogy csakis ő lehet királyné, a törvények értelmében a királynői korona jog szerint megilleti.

Ilyen véleménykülömbőség van már most ebben a kérdésben. Azok, a kik a királyhoz legközelebb állnak és akiknek kötelességök az ország érdekét, nyugalomát szem előtt tartani, amikor a királynak tanácsokat adnak, vajjon nem gondoltak-e arra, hogy milyen kavarodás állhat be a véleményekben akkor, amikor égetővé válik majd a dolog? Spanyolországban ugyanaz történt és hat polgárháború volt már miatta. Vajjon a történelem tanúságai arra való-e, hogy éppen azok tanuljanak legtöbbet abból,

Professzorok és iskolák a multban.

»Debreczen« tárczája

Irtá: **Floridor**.

A vizsgák rendre elmúltak. Vakációzni megy kis és nagy diák, nemkülönben a professzor urak is. Vigak azok az ifjak, a kik tiszta 1-re vizsgáztak, ellenben szomorúak a szekundába pónáltak.

Modern tanítási rendszerünk nagy vívmányaival szemben — nem lesz érdektelen a régebbi idők iskolai rendszereiről, tanulóik és tanítóikról is elmondani egyet-mást, most közvetlenül a vizsgák után.

A mai értelemben vett középkori renaissance idejéből származik. Abban az időben világhírűek voltak a Trozendorf-goldbergi intézete, a Neanderé Ifeldben, de különösen a Sturm-féle nevelőház Strassburgban.

Mikor 1599. táján majdnem az egész világon elterjedtek a jezsuiták által vezetett iskolák, a fősztyl a latin nyelv tanítására, a grammatikai és retorikai formalizmusra fektették.

Magyarországon is, a hitújítási mozgalmak idejében reformálódtak a közepiskolák, s a reformáció első öt éve alatt, a harmincnegy katholikus iskola mellett, 125 protestáns keletkezett.

A katholikus gymnasiumok nálunk is kizárólag szerzetesek kezében voltak, külön-

sen 1560 óta, amikor az Olan Miklós primas által behívott jezsuiták a kegyes, ferencz-, benedek-, minorita-, ciszterciata és premonstrói papokból tett ki a tanárok legnagyobb része.

Érdekes, hogy abban az időben a közepes főiskolák tanúói is különösen kultiváltak a színjátszást. Az iskolai nyilvános előadásokról vannak is — noha csekély — adataink s ezek szerint, különösen a XVII. században találkozzunk ilyenekkel.

Egy Kolozsvárott kelt feljegyzés szerint: »1626. januar 28-án a városi tanács és az unitárius pap helyesléssel az iskola rektora összehívta a tanulókat tanácskozás végett, egy a Bethlen Gábor fejedelem Kolozsvára jövevények előadandó színi előadás megbeszélése végett.« Bethlen Gábor ez időtájt vezette oltárhoz Brandenburgi Katalint s bevonulásának örömmünnepeére készült az iskolai színjáték.

Az előadás készült teiről, február 7-iki kelettel az áll, hogy »Joannes Pákei et Samuel Gidofalvi quod personam in Comoedia recipere noluerunt, dum eadem representarentur ex iussu D. (omni) R. (ec'oris) omni elemosina studiosis collata privantur«: az az, mert Pákel Janos és Gidófalvi Sámuel tanulóik a nekik kiosztott szerepet nem fogadták el, az előadás megtörténtéig a rektor eltiltotta a tanulókat által gyűjtött elemiszerektől.

Ugyancsak ezekből a latin nyelvű feljegyzésekből olvassuk, hogy a készületek, a

publikum kizárasával, titokban folytak az iskola udvarán, az ó-várba. Két tanuló, Almási András és Bölöni Mihály egyeseknek megengedték, hogy szobájukból nezzék a próbát, s mert a professzorok rajóttek, az ifjakat 25 denár büntetésre ítélték.

Az előadást márczius 22-én tartották meg, s ezt Erdélynek csaknem minden magnása és nemese végig nézte. A darab czíme azonban nem maradt rank, ellenben olvassuk, hogy 1627 augusztus 21-én a »gyermekek« (pueri), az az kisebb tanulók, egy »Ajax és Ulisses versengéséről Achilles fegyverei miatt« című párbeszédet adtak elő, a melynek eredeti jelentésén így áll: »1627. Aug. 23. Pueri repraesentarunt actionem Aiakis cum Ulisse super Armis Achillis.«

Sajátságos, hogy a XVI—XVII. században igen kedvelt tagja volt a az iskolai előadásoknak a »Comoedia de Susanna et Senis« vagyis a bibliai Zsuzsanna és az aggok nem epen gyermekeknek való története. A nagyszombati híres konviktusban is adtak elő ilyen darabokat.

Itt többnyire főrendü gyermek nevelődtek, köztük báró Orlay Miklós, a későbbi híres kuruczvezér fia, a ki egy Nagy-Szombatban 1661 május 13-án szülőihez intézett levelében is tesz említést hasonló iskolai színi előadásról; . . . még egy kéréssem volna: — ugymond a levelirő — az az ünnepekre való szép ruha, hogy csak mikor komédián

a kik a történelmet csinálják?

Magyar hazánkat óvja ég az ilyen veszedelmektől, mert azok a léha udvari tányérnyalók, akik a kormány élén állnak, nem gondolnak a jövőre és a jövő veszedelmeire.

Am lelkök rajta. A népek gondviselése majd csak talán megóvja a veszedéltől is országunkat. Azonban arra mégsem volt példa, hogy egy férjével törvényes házasságban élő asszonyt nyilvánosan így megszégyenítsenek, mint a hogy megszégyenítették Ferencz Ferdinánd hitvesét.

Az etikett szabályaira hivatkoztak, a mikor tudtára adták az egész világnak, hogy a Ferencz Ferdinánd trónörökös nejének nem lesz szabad az udvari páholyt használnia (!), vagy udvari fogatban utaznia (!), a férjével együtt be szabad ulnie az udvari fogatba, de ha a pályaudvarba kíséri és egyedül akar hazatérni, álljon ám bérkocsi vagy más magánfogat rendelkezésére, mert az udvari fogat, amelyen kihajtatott, nem viheti vissza megint (!!)

Ezeket a részleteket a hivatalos és leghivatalosabb körök okosabban tették volna, ha a diszkrétio, vagy a titok leplebe burkolják és nem kiáltják világgá. Mert bizony minden magyar ember agyában megfordul az a haragos gondolat, hogy buta középkori eljárás biz ez és sehogy sincs rendén a dolog. — Nincs rendén, hogy minden magyar ember megóvja megalázástól a feleségét, csak a leendő magyar király felesége van ilyen megalázásnak kitéve és nincs, aki megvédelmezze. Bizony-bizony a korona csakugyan nehéz ékszer.

vagyok mástól böcsületes ruhát ne kérjek, Kérem még egyszer valami barsonyból tudom, hogy Nagyságtoknak van annyi barsonya egy mentescskének és dalmányának valót . . .

A levelből az is kiünik, hogy az ifjak nagy pompát ütnek, mert sorait így végzi a kis Orlay fia: — ezeket nagy atyai és anyai reménységgel irtam volna, bizván, hogy Ngtok meg nem vetik az én irásomat, de teljesítik kérésemet. Eoben Ngtok okosaban ítelhetnek én nálam, mert én csak gyermek vagyok, de csak azt írom, a mit látok; a többi urfiaktól, mert tudják azt Ngtok, hogy amin viseli (ruházkodást ért ez alatti) valaki magát úgy becsülnék. Csak Revay Dániel uram is különben tartja maga fiat, mintsem Nagyságtok engem . . .

A tanügy nagyobb fejlődését hazánkban a Mária Terézia királynő által kiadott Ratio Educationis hozta meg. Ennek értelmében a gimnáziumnak három foka volt. Az első a grammatikai ok, amely három évig tartott, a második a két éves, tulajdonképeni gimnáziumi kurzus, s az utolsó, a két évig tartott filozófiai tanfolyam.

A tanterv minden tudományt egyesített, a mi szükséges az universalis műveltséghez, de a főlyt mégis csak a latin nyelv és a litteratura ösmeretére fektette.

A polgári és katonai élet épen Mária Terézia alatt vált szét teljesen, s már ekkor úgy a katonai mint a polgári pálya külön embert más műveltséget kívánt.

A törvénytudásra helyezte a főlyt akkor a magyar ember, s különösen híres prókatorai voltak ennek a kornak Jeszenák Pál, Patay Samuel s még számosan. Minden magyar nemes ur fia ügyvéd melle ment patvaristának

Debreczen, július 4.

A földmivelési miniszter Párisban. Párisból táviratozzak: Szombaton reggel ideérkezett Darányi Ignác földm. miniszter Kiss Pál államtitkarral, hogy résztvegyen a gazda kongresszuson, amelynek tiszteletbeli elnöke. A miniszter megerkezése után meglátogatta Lukács Béla kormánybiztos, majd Dupuy francia földm. miniszterhez hajtatott, a kinek bemutatatta Kiss Pál államtitkárt. A három államférfi hosszasan beszélgetett a magyarországi gazd. viszonyokról.

A beszélgetés során Dupuy kijelentette, hogy nagyon örül, hogy Darányi és Kiss eljöttek a gazdakongresszusra.

Alig hogy Darányi a Palace Hotelben lévő lakására ért, megjelent nála Meline volt miniszterelnök, a gazdák. elnöke és Sagnin, a kongresszus titkára, a kik közölték a miniszterrel a kongresszus munkaprogramját. Meline majdnem egy óra hosszat beszélgetett Darányival.

A földm. miniszter még szombaton megtekintette a kiállítás magyar osztályának mezőgazda-ági, erdeszeti és többi csoportjait. Vasarnap a történelmi kiállítást nézte meg a kormánybiztos társaságában. A miniszter mindenütt legnagyobb meglepetését nyilvánította.

Vasarnap délután nyit meg a nemzetközi gazdakongresszus. Darányi földmívelésügyi minisztert Dupuy miniszter jobbjára ültették, balján pedig Meline, a kongresszus elnöke ült. A kongresszust Dupuy nyitotta meg és beszédében kiváló örömenek adott kifejezést, hogy kollegája, a magyar földmívelésügyi miniszter személyesen jeent meg a kongresszuson. Meline bevezető beszédében szintén felemlítet Darányi jelenlétét, a mit a kongresszus tagjai lelkes akklamációkkal fogadtak. Azután Darányi szólalt fel és a külföldi gazdák nevében megköszönte Dupuynek és Melinének a lelkes fogadtatást, majd kiemelte azt a nagy sikert, a melyet a francziák a mostani kiállításban arattak.

A gazdakongresszuson magyar részről Darányi miniszteren és Kiss államtitkaron kívül a következő notabilitások jelentek meg: Károlyi Sandor gróf, Zselénszky Róbert gróf, Majláth József gróf, Maday Idor, Malcomes

ugy hogy a patvaristák köte ességéről könyvet írt Molnár Ferencz ügyvéd, a m ly munka 1762-ben jelent meg Egerben, és szerzője Bethlyán Lajos nádori-pannak ajánlotta.

Nagyhirű volt ez időtájt a pozsonyi evangélikus iskola, m lynek kiünő professzora Bel Matyas — latinosan Belous — írta egyik maig legbecsebb tudományos munkáit, a Notitia Hungariae Nova-t.

A Ratio Educationis vezet be először a Német nyelv tanulását is, s a királynőnek egy 1774 június 20-án kelt s a német nyelv tanulására vonatkozó rendeletét, melyet sokan a germanizáció hivatalos megkezdésének tekintettek.

A királynő, miután rendeletében elmondja, hogy kalmároknak és mesterebereknek mennyire szük-eges a német nyelv, így szól: «A nemességnek még ajánlatosabb e a nyelv. Nem csupán a mindennapi élet viszonyai, vétele, kereskedés, termények eladása miatt, hanem különösen azért, hogy ez által a nemes ifjuság könyebben jut hivatalba.

A királyné ebben a rendeletében annak az óhajának ad kifejezést, hogy minden városban, mezővárosban, sőt a nagyobb falvakban is meg lehessen tanulni ezt a hasznos nyelvet. Egyszermind kötelező tantárgynak rendel el a papnevelő intézetekben is.

Mária Terézia alatt létesült a vaczi szegény nemes ifjak társodája is, a mely 1762. nov. 15-én nyit meg s első két beonlakó növendéke (convictora) Csathó Ádám és Luby Károly volt. A következő napokban érkeztek meg: Szantó Antal, Fridiczky Károly, Bacs-kády Bálint, Nagy Károly, Bory Antal, Tapolcsányi Ábel és Horvath Antal növendékek. Migazzi római szent birodalmi herceg,

Jeromes báró és Hazy József miniszteri tanácsosok, továbbá Bernáth István, Hampi Antal, Györy Loránt, J. Blonovsky György és mások.

Szoczialisták és néppártiak egyesülése. Nálunk füstb ment Molnár apaték próbálgatása a néppárti és szoczialista szövetséggel, de a Lajtán túl, úgy látszik sikerül. A mint lapunknak táviratozzák, prágai lapok arról adnak hírt, hogy a katolikus néppárt és a keresztény szoczialista párt egyesül. Az egyesített pártnak osztrák párt lesz a neve.

A Tiszavidéki Dalosszövetség Szatmáron.

— Saját kiküldött tudósítónktól. —

Debreczen, jul. 3.

A Tiszavidéki dalos-zövetség a szatmári daleylet 25 éves fennállása alkalmából és azzal kapcsolatosan az alapszabályokban előirt rendes évi közgyűlést és elő ünnepélyt f. év június hó 30 es jul. hó 1-én Szatmáron tartotta meg.

Az érkezés június 29 én pénteken az esti órákban Debreczen felől küön vonattal, Sziget felől pedig a rendes vonattal 9 daleylet teljesen működőképes számmal, a többi tagegylet pedig képv-eletileg érkezett meg, a mikor is a dalosokat a jubilans egylet dallal, elnöke pedig Hermán Mihály a ki egyuttal polgármester is emelkedett szellemű megszavakkal üdvözölte a szöveteget, melyre Lengyel Imre szövetségi elnök válaszolt. Aztán négyesével sorakoztak s a vasutttól kibontott lobogókkal jelzőablácskák es zeneszó mellett, impozáns képet nyujtva a dalárok oszlop vonala — vonultunk be a városbaza előtti térre, honnan a megerkezett vendégeket lakásaikra vitték, vagy az egész közeiben lakókat haza kalauzolták.

Este fél kilencz órakor ismerkedésre a Kossuth kertben gyű ekeztünk.

Június 30-án szombaton d. e. 10 órakor ejtett meg a »Szatmar-Nemeti« daleygyületnek jubilaris diszkögyűlése Hugonnai Béla gróf, Szatmármegye es Szatmar-Nemeti szab. kir. város főispánjának diszelnöksége alatt a városbaza nagytermében. Jöleső örömmel jegeztem meg, mikor ez a four a magyar dalt

kardinalis, különös protektora volt a »A nemesek királyi Terézia Társodája«-nak, többször megtekintette s ilyenkor ott is ebédelt. Vizsgáira rendszeren elment s egy ilyen vizsgáról olvasuk a következő följegyzést: »hogy pedig a főmgu Hertzeg tapasztalna, hogy a növendékek mily előmenetet tesznek az u. n. Auctorok magyarzatában, a történelmi ismeretek es nyelvekben, »sept. 24-én vizsgálatot tartott es reggeli 8 óratól téli 12-ig figyelmeztet előadott feleleteikre. Mpgjelentek a vizsgán Pest es Nógrádmegyék veicze ispanjai s a becsi társodá rektora, kihez fordulva, így szóla Migazzi baboros: Ugy-e, meg kell vallani, hogy a ti becsi növendékektek fényesebbek, de az enyémekek ha szegényebbek is, tanultabbak.«

A társodat 1764. aug. 19-én Mária-Terézia is megtisztelte jelenlétével s ez alkalommal a tanuló ifjuság ex Plato Captiveis című szini előadást mutatott be, a melyben különösen Hadik főparancsnok fia tüntek ki ügyes játékkal.

Az alami nevelést II. József alatt találjuk először. Ő aki a tolerancia Edictummal nevet örökre írta be a világhistóriába, a nevelés terén is kimondja az egységet s kiveszi a felekezeti szük béklyóiból.

Elrendeli, hogy a protesáns tanárokat is a tanulmányi alaphól fizessék s 10 kerületi főigazgató közül két protestánst s egy görög nem egyesületet nevez ki. Utóbbi a XVIII. század egyik legnagyobb pedagógusa, Jankovich Antal volt, a kit egy időre Katalin cárnőnek is átengedett József császár, hogy az orosz népiskolákat szervezze.

Daczára Mária Terézia főntebb említett rendeletének, a német nyelv nagyon ke-

elemezte, részeire bontotta s a dal kulturája szálaiból a hazaszeretet koszoruját fonta, intve tanítva az öt hallgatókat, lelkesedésre, hazaszeretetre. — Sok ilyen mágnást adjon Isten hazánkunk! Utánna Hérman Mihály polgármester és a jubiláns egyesület elnöke ragadott el bennünket igazi ékesszólásával, azután Jaskovics Ferencz dalegyesületi elnök ismertette az ünnepelt egyesület 25 éves történetét, melynek végén a megjelent dalegyletek elnökei a jubiláns egyesület lobogóját ajándékaikkal, remek kivitelű szalagokkal díszítették fel. Záró beszéddel a diszkygyűlés véget ért.

Ugy d. e., mint d. u. Zichy Géza gróf vezérése alatt a honvéd zenekar közreműködésével s Steinacker Sándor zongorajátékával összpórák tartattak a városi színházban.

Ugyancsak a délelőtt folyamán a város-háza kistanácstermében tartotta a »Tiszavidéki dalos-szövetség« igazgató választmányi ülését mely alkalommal egyhangú határozattal kimondatott, hogy az összes dalosegyletek a Kölcsey szobrát megkoszorúzzák s a kegyelet adóját a himnus énekletével róják le.

Este 6 órákor a sétátéren gyülekeztünk, honnan zenezóval s lengő lobogókkal vonultunk a hallhatatlan köllő: Kölcsey szobrához, melyre a babér koszoru letétevé, Mácsay Sándor szövetségi karnagy vezérése mellett kalap levéve énekeltük nemzeti énekünket a »hymnus« ezrekre menő közönség jelenlétében.

Este 7 órákor kezdődött a színházban az előadás, melynek műsora I. Nyitány »Bátori Mária« operából, előadta a honvéd zenekar Nyári József karmester alatt. II. Ünnepi óda. irta Szabados Ede, szavaltá: Hodossy Lajos. III. Az egyes dalegyletek szabadon választott darabjainak előadása. Énekelt 9 dalegyesület, meglepő precizitással mellett bámulatos haladást mutatva fel. Festői szép látvány volt: mikor Szatmár 20 legszebb koszoru leánya a szippadon felkőr alakban minden egyes dalegyletet szegélyzet s énekének végeztével zászlóját felékesítette. Ezzel a színházi előadás véget ért.

Előadás végeztével az egyes dalos egyletek koszoru leányaiknak, a jubiláns egyesület pedig a diszelnök Huggonay gróf és a püspök ó méltóságiknak, valamint a szövetség

elnöke Lengyel Imre és sajtó elnökük Hérman Mihálynak szerenáddal tisztelegtek.

Ezek után társas vacsora tartott a Kossuth kertben, mely alkalommal a jubiláns egyesület a szövetség egyleteit vendégelte meg.

Julius 1 én d. e. 8 órákor nagymisért tartott Meszlényi Gyula püspök ó méltósága, a szatmár-németi és debreczeni dalegyletek közre működése mellett; kilencz órákor pedig ugyancsak e két dalegylettel az ev. ref. templomban tartott istentisztelet Biki Károly esperes szónokata mellett.

Délelőtt tízórákor a »Tiszavidéki dalos szövetség« közgyűlésé tartott Lengyel Imre vezérése alatt a városháza nagytanácstermében. Megörökítésre méltó ez alkalomból az a jelenet, mikor az egyhangú megválasztás után egy küdöttég felkéré-ére Zichy Géza gróf megjelent a közgyűlésben és Lengyel Imre szép beszédének s a lelkes fogadtatásnak hatása alatt látható elfogadás mellett kijelenti, hogy a szövetség védnöki tisztét örömmel elfogadja, szünni nem akaró taps és eljen zugás követte ezt.

Ugyancsak a délelőtt folyamán 11 órákor az öszkarokból tartottak összpórák a színházban.

Deiben Meszlényi püspök az előkelő méltóságokat, az összes dalegyletek elnökét és a szövetség két karnagyát vendégelte meg.

Delután 4 órákor pedig a kőbányai serfőző reszvénytársaság az összes dalegyleteket Sörösnök helyiségében vendégelte meg.

Este 6 órákor a Kölcsey-utcán gyülekeztünk s innen orrönt a színházhoz a föl-vonulás.

Este 7 órákor a részvevő dalegyletek összeladása következett. Műsora: 1. Hymnus. 2. Szenérád, Zichy Géza gróf szeméyes vezérése alatt katonai zenekiserettel s Steinacker Sándor zongora játékkal. 3. Méder népdalok. 4. Öspink emléke, zenével. 5. Alár, zenekar előadása, Zichy vezérével. 6. Dalünnepe, Tern Károlytól. 7. Magyar király induló zenével. 8. Szózat.

A színházi előadás után a debreczeni dalegylet Huggonai Béla grófné ó méltóságának, Hérman Mihályné és Jaskovics Ferenczné ó nagyságaiának szerenáddal kedveskedett.

Megemléstésre méltó itt, hogy midőn a főispán lakása előtt énekeltünk, az erkélyen

menten megjelentek: Karolyi István grófné, Huggonai Béla grófné, Zichy Géza gróf és Huggonay Béla gróf és az első darab előadása után Karolyi István grófné szép csengő hangon mondott köszönetet a meglepetésért. A másik két urasszony is maga mondott valóban jól eső köszönetet.

Ezek után 9 órákor táncmulatság következett a Kossuth-kioszkban, mely igazi magyaros jó kedvvel, a város és megye szépeinek reggeig kitartó tánczavallal végződött.

Másnap szatmár-hegyre történt kirándulás, mely feledhetetlen marad a jelen voltak előtt, nemcsak szép felkése és portmentes levegője, hanem sokkal inkább szatmár város főjegyzője Papp Géza magyaros vendéglátásáért.

Debreczenben, jul. 3.

G. Z.

Megszűnt a hirdetésbélyeg.

— A legolcsóbb hirdetési mód az apróhirdetés. —

Julius elsejétől kezdve — mint azt már jeleztük — egy régi igazságtalan adózás szűnt meg, a forgalom súlyos bilincsek alól szabadult fel.

— Eltörölték a hirdetési bélyegét. —

Ez újítás felett nem lehet könnyen napirendre térni.

Fontos dolog ez, hiszen ezáltal új és egészséges áramlat fogja felfrissíteni ipari és kereskedelmi forgalmunkat.

Csak a közönséget akarja szolgálni, elvéhez híven kielégíteni a »Debreczen« kiadóhivatala, midőn máától kezdve megnyitja az

Apróhirdetések

rovatát.

A kinek akármilyen elképzelhető vásárolni, beszerezni valója van, a ki

veset terjedt hazánkban. Kazinczy Ferencz főjegyzésiben olvassuk, hogy mikor ó Sárospatakon tanult, öcsésével ók voltak általában az első diákok, a kik németül beszélni tudtak. »Atyám — írja Kazinczy — 1787-ben visszakivánt Regmezzre, hogy esztendőit töltvén egy Kezsmárkról lehozott diák gondjai alatt a német nyelv tanulásába bele kapván, a szepesi németek közé vitethessem.«

Érdekes ugyancsak Kazinczynek egy másik feljegyzése is, a melyben egy pataki examentjeről emlékezik:

»Közélete examenünk, az utolsó, — Epe nélkül mindentudónak nevezett, sőt forró hállamat érdemlő tanítóm leckézése alatt iskolai tanulásaim rendezésben menést vevének s a legszükségesebb tudománynak 5 esztendei tanulása nem volt egészen vesztett időm. — Tudám, a mit felelni kell. E mellett öten, Bárczay Dániel, pálóczy Horváth György, Szemere Albert én és az öcsém 56 állást diffendálánk a természet és nemzetek törvényéből. Török István bennünket azon állítással adáft anyámnak és római hitű anyai nagyatanyának Bossányi Ferencznek, hogy ha a kathedrai tudományokat is tanulánk vala, bizvást kívánhatnánk a papi fölszentelést.

Érdekes, hogy később a jozefinizisztikus idők alatt, Kazinczy F. is mint az iskolai adminisztráció vezetője kezdte meg nyilvános pályáját.

Kazinczyra nagy hatással lévén az épen akkor virágkorát élő német klasszikus irodalom, csak előnyösnek tartotta, ha a magyar ifjak tanulnak németül s ezt hivatalos pályáján is szem előtt tartotta.

Erre mutat a »Magyar kurir«-nak 1787. jun. 27-én kelt árkusában található híradás

»Ezen folyó hónapnak etején a F. K. Nemzeti Oskolák Fő-Vigyázója T. Kazintzy Ferencz ur, a Lötésen németül tanuló magyar ifjakat a Professor Osterlamm ur házána meglatogatta és teljes igyekezettel munkálkodik, hogy az ifjak a német nyelv tanulásában mennél jobb móddal élé mehessenek.«

Kazinczy ezért sokat zis szenvedett kortársaitól, pedig, mint később irt leveleiben is mondja, ó tisztán csak művelődés szempontjából ajánlotta a német nyelv tanítását. Erre vall egy Kis János soproni az. ev. superintendenshez sokkal később 1793. jul. 27-én irt levele, melyben így szól:

» — kétségen kívül vagyom az, hogy a Lutheránusok Oskoláiból jönnek ki azok az ifjak, akik Aethezissel dicsekedhetnek. — A Pápista Ifjuság a német írókat olvashatná, de nem olvassa, a Görögök és Romaiak klasszikusait csak nyomorult chrestomatiából ismeri a Kálvinista pedig a német írókat nem olvassa, mert nem érti. Ti Lutheránusok gyermekégtől első esztendei óta olvassátok Gellertet, Wielandot, Hagedornot s megí ki ir tisztában mint Te, mint Lakos? »

A nemzeti iskolák — már József halála után is — sulyt fektettek a szépművészetre is. Erre mutat Simai Kristófnak egy folyamódványa is, amelyben 1806 február 19-én, Raab Mátyás pozsonyi nemzeti iskolai rajstanító elbalázván, ennek állásáért folyamodik. — A folyamódásnak azonban nem lett sikere, mert gróf Szapáry József pozsonyi főtanigazgató előterjesztésére Epplevé János kapta meg az állást.

Hogy milyen fizetése volt a nemzeti iskolák professzorainak, azt ismét Kazinczy Ferencznek egy 1879-ben Kassán kelt és

Aranka Györgyhöz intézet leveléből látjuk: — — Eddig való Professzora Kassai Normális Fő Oskolámnak Vallyi András Ur, s Ivankai Vitéz Imre Ur Subalternusaim lettek a' Cancellarian 4— a 9 bris. publicált Resoluktióban. Ez Egerben, amaz Miskolctzon fugalakozni mint Scholarum Nationalium Districtus Litterarii Cassoviensis Regius Visitator. — Rangja Fő szolgabírói 600 frt fizetéssel. — Hiába volt azonban II. József abbeli törekvése, hogy a német nyelvet tanulják, nem igen vették rendelkezését komolyan a tanulók, Zemplénmegye Rendei pedig egész nyiltan kijelentették, hogy: a német nyelv nem egy a műveltséggel.

És mégis, ez a nyomás okozta, hogy a deák-nyelví prókatorság kibált hazánkban s hogy fölebredt a közóhaj a magyar nyelvnek a törvényszékeknél és hivatalokban való használására. Először Erdélyben nyilvánul ez a kívánság, mint azt az »Erdélyi kancellaria« 1786—88-ban kelt aktáiból olvassuk. Akkor vált becsessé a magyarok nyelve, a mikor rá akarták tukmalni a németet, s ez a fölbuzdulás is a félreertett nagy császár érdeme a ki — mint intimusai följegyezték — ilyen móddal akarta a nyakas magyarokat a holt nyelvtől — a latin — elszoktatni. II. Leopold uralkodásának elején nagy volt a nemzeti fölbuzdulás, de nem sok eredménynyel járt.

Már az 1790. december 20-án tartott tanácskozásban kimondatott, hogy »a király megmutatta, mennyire szereti a nemzet ruhát, de nem a ruha, hanem az erény teszi a nemzetet.

Az is kimondatott, hogy a nevelésügy teljes átalakítása igen nagy költséggel járna, elégnek találván, ha az egyetemei: az akadé-

minden elképzelhetőre vevőt keres, a ki ismeretséget, alkalmazást, munkaszerződést keres, azt lapunk apróhirdetési útján a legkönnyebben teheti.

Lapunk Hajdumegyében rendkívül elvan terjedve, így nemcsak helybeli, de a vidéki közönségnek is figyelmébe ajánljuk, hogy legcélszerűbb, ha apróhirdetéseit a „Debreczen”-ben teszi közzé.

Az apróhirdetés ára 10 szóig 40 fillér. Azon túl minden szó 2 fillér, a vastag betűs szó 4 fillér. Legkisebb hirdetés ára 40 fillér.

Az apróhirdetések rovatát a mai nappal megnyitjuk.

A ki szerény anyagi helyzete, vagy a keresett vagy kínált áru csekély értéke miatt nem hirdettetett ez ideig s így természetesen háttérbe szorult, most minden megerősítés nélkül, biztos eredményre való kilátással veheti ki részét az apró hirdetésekből.

Ez a rovat a világ piacza!!

H I R E K .

Haza térek.

Egy-két nap még, aztán végre, Megpihenni, haza térek. Ösvényetek újra járom, Ismerősim, erdők, rétek. Elvonulva a világtól, Nem találva ember-arcot, Elpihennem kis időre, A véghetlen életharcot.

Elbolyongok órák hosszat
Ember alig járta tájon,
Mosolyogva tarka lepkén,
Ret virágán, napsugáron.

miákon és gimnáziumokban lesz egy-egy magyar tanár. A bécsi babineti levéltár egyik 1791-ben kelt aktája szerint, Vályi Andrást ki is neveztek az universitás magyar nyelv a nárává. 1 nemzeti nevelés kidolgozása — a királyi jogok fentartásával aztán nemsokára egy országos bizottságra maradván, bizonyos időre elhalasztották.

Ferencz császár alatt az 1807-iki országgyűlésen követték ismét a magyar nyelv tanulását a Rendek, még pedig úgy, hogy az már az elemi iskolákban kezdessék.

Ugyancsak azt is, hogy a gimnáziumokban a magyar nyelv segítségével tanuljanak latinul. Itt történelmi említés nemcsak a polgári de a katonai nemzeti nevelésről is.

Egy évvel előbb, 1806-ban jelent meg a második óráti Educationis, mely az elsőnek tervét csak annyiban módosította, hogy a gimnáziumi oktatás idejét nyolc évre terjesztette ki; s a katolikus gimnáziumokban egészen az ötvenes évekig ez az alapon oktatottak.

A szabadságharc után a császári kormány az Exner-féle rendszer alapján változtatta az iskolák rendszerét s kötelezővé tette a maturát, melyet elsőben az 1827-iki országgyűlés sürgetett. Az alkotmány helyreállítása után báró Eötvös József volt a gimnáziumok első reformátora, majd 1879-ben Trefort miniszter készítetett egy teljesen új tantervet, ugyancsak az ő minisztersége alatt jött létre — 1883 — az első középiskolai törvénnünk.

A tegnap, a ma nagy vívmányai már nem a fakó íráskor kutatójának valók; azt dicserni kárpálni a Tanügy vonatkozásában a munkakörebe vág már, ki nem Vályi meg Simai professzor uraimékkal, de a modern, szépen vasalt czilinderű tanárokkal meg a diákjaikkal foglalkozik.

Patak partján hev. részve,
Dalt mond nékem kis madárka,
S ram hajolva, beárvnykol
Patakparti fűzfá ága.

A merre csak széltekintek,
Üde, derűs lesz a tájék;
Körülöttem édes illat,
Minttha rózsák között járnék.
Fenn a dombon pásztorfiu
Szilaj datat vígón mondja
És e dalba belecsemdül
Legelésző nyáj kolompja.

Be-bejárom a vidéket.
Hol töltöttem gyermekéltém
S földézem mind az edest,
A mit itten átáléltem.
És a mult időben élve,
Vagyok mint réz, újra gyermek,
Kinek tejes boldogság,
Ki szeret és kit szeretnek.

Egy-két nap még, aztán végre
Megpihenni, haza térek,
Ösvényetek újra járom,
Ismerősim, erdők, rétek.
Elvonulva a világtól,
Nem találva ember arcot,
Elpihennem kis időre
A véghetlen életharcot.

A holnapi közgyűlés.

Debreczen sz. kir. város holnapi rendkívüli közgyűlése két igen fontos tárggyal fog végezni: a világitási szabályrendelettel s a városi nyomda ügyével. Utóbbi kérdésben tegnap vezércikkünk fejtette ki álláspontunkat, a melyet — azt hiszem — nemcsak elvtársaink, de politikai pártkülönbség nélkül minden helyesen ítélő polgártársunk méltányolni fog.

Maradjon a városi nyomda ügy, a mint most van s ne tegye ki kétes kimenetelű kísérletezésnek a város anyagi erejét s ne ölje meg a magán vállalatokat,

A világitási ügyben, mint a házi kezelésnek hívei, a tanács által készített szabályzatot általában helyesnek tartjuk, de abban a tekintetben kétségtelenül hiányos a szabályzat, hogy említést se tesz a villamos világitásról s a villamos erőátviteli berendezésről, holott erre a tanács utasítást is nyert a közgyűléstől, s reméljük, hogy sikerülni fog megtalálni a módokat, hogy a villamos-telep a házi kezelés keretében létesíthető legyen.

* **Liszka Nándor utóda.** A debreczeni főiskolai igazgató-tanács ma délelőt a collegium kistanácsstermében ülést tartott. Ez ülésen döntöttek a pályázók felett, kik a Liszka Nándor nyugalmavonulásával a jogi tanácsken megüresedett közjogi és politikai tanácsokra folyamodtak. A kiválóan fontos tanácsokra dr. Galánfy János debreczeni kir. alügyész is pályázott és közte, meg egy másik pályázó dr. Hándel Vilmos joggyakornok között a szavazatok egyenlő arányban oszoltak meg. Gróf Degefeld József, mint elnök, dr. Hándel Vilmos s a városi aradnót, a kiról csak annyit tudunk, hogy az apja ág. ev. esperes Selmezbányán.

A főgimnáziumból tavozó Tóth József helyét, mivel csak egy pályázat érkezett be, csak ideiglenesen töltötték be egy segéd tanárral. S a trány Lajos volt segéd tanár helyét pedig D. Nagy Sándorra töltötték be.

* **Debreczen szobrása.** Homérről ez Iliasz és Odyssea halhatatlan költőjéről maradt emlékezetben, hogy het görög város

vitakozott a fölött melyik mondhatja igazán szülőföldének. Mert bizony nagy dicsőség arra a földre, a honnan egy ilyen lángész kikerül, — Petőfi születési helye fölött is sokáig vetélkedett Kecskemét és Kőrös (ezuttal nem Nagy hanem Kiss Kőrös); a kecskeméti arra támaszkodtak, hogy ott írta Petőfi Kecskeméten egyik leggyönyörűbb költeményét, melynek czíme: «Szülőföldem»

Itt születtem én ezen a tájon,
Az alföldi szép nagy rónaságon:
Ez a város születésem helye...

Ma azonban már egész biztosan tudjuk, hogy Petőfi Kis Kőrösön született 1822 és 23 év Sylvester-éjjelen; legkitűnőbb életrője Ferenczy Zoltán azt is kisütötte, hogy majdnem a fris hó lett első derekalja, mert edesanyját a szomszédban lepte meg az esemény, a hol kisvárosi szokás szerint várták az új esztendő; s nemcsak az új esztendő kopogott be, hanem a magyar költészet legkitűnőbb csillaga is, a Kis Petrovich Sanyika.

Ezután a vargabetű után térjünk át a mi szobrászunkra, Tóth Andrára, ki most, pezsgő munkásságával java erejében újabb meg újabb szép alkotásaival országsszerte hírnevet és dicsőséget szerez magának, melynek egy kis sugára fényt vet mi ránk is a debreczeniekhez, ktk büszkén valjuk őt a magunkénak. Ettől a kis sugártól akar most megfosztani bennünket Arad s a következő cikket írja egyik aradi lapársunk a mi Tóth Andrásról a kit mi nem akarunk egy könnyen oda engedni Aradnak:

Egy aradi szobrászról. Tóth András szobrász-művész, a ki Debreczenben telepedett meg, de azért sok esztendő óta arad városának is választó polgára, tegnap Aradra érkezett. Tóth András aradi származású, itt nevelkedett, tanult és innen ment külföldi útjára, honnan hazatérve, alkotásaival egyre-másra csak becsülést, dadalt szerez a magyar szobrászatnak. Vértől való, zseniális szobrász tehetség, testestől-lelkestől magyar szobrászművész, aki az utóbbi időben különösen az általa mintázott Kossuth szobrokkal keltett méltó feltűnést. Selmezbánya városában a mult esztendő októberében leplezték le a szabadság szobrát, mely egyike az ő legszebb, legkiválóbb alkotásainak. —

Most három Kossuth-szobor készítésén fáradozik. Egyiket Nagy-Kőrösön lepezik le az ősszel, a másik kettőt Sátoralja-Ujhely és Nagy Szalonta városok megbízásából készíti. Szerte az országban ismerik már az ő kiváló nagy tehetségét, mely igaz és megbecsülni való.

A nagykörsi Kossuth-szobor tervezetéről Kossuth Ferencz orsz. képviselő is a legmelegebben, az elismerés szép hangján nyilatkozott s mindenki, akinek alkalma volt azt megtekinteni, elragadtatással beszél a hatalmas alkotásról, mely Kossuth Lajost álló alakban ábrázolja. Tóth András most egy Petőfi-szobrot is készít Aszód megrendelésére. Ez Petőfit abban az alakban ábrázolja, a mint kezében a vándorbottal kalapjával bucsut intgetve, vándor-utra indul.

Dicséretes és helyén való dolog volna, ha a közönség áldozatkészségéből Aradon állítandó Kossuth-szobor aradi polgárnak, Tóth Andrásnak dicsőségét hirdetné.

Magunk is örvendénk, ha Arad főterén

Tóth Andrásnak műve hirdeté a jeles szobrász újabb művészi diadalát, de csak annyiban engedjük Tóth Andrást Aradnak, amennyire az az axióma engedi, hogy tudnillik **„Művész hazája szélese világa.”**

*** Orvtámadás egy huszártiszt ellen.** — A debreczeni Vilmos huszár ezredtől megszökött egy közlegény. Keresték, kutatták, őrzőjárat is ment utána, de nyomra nem akadtak. A szökevény pedig itt rejtőzködött Debreczenben, a külterületeken. A szökött katona követhette el azt az orvtámadást is, melynek tegnapi éjjel csaknem áldozata lett gróf Keglevich huszártiszt helyettes. — A rendőrségtől vett értesülésünk szerint gróf Keglevichre, a mint a huszárlaktanya felé ment 12—1 óra közt, valaki rá lőtt. A lövés szerencsére nem talált. Az esetet Keglevich gróf tudatta a rendőrséggel, a hol rögtön megindították a vizsgálatot. Tegnap este azután az őrzőjárat egy huszárt vitt be Mihályi rendőrfelügyelő központi ügyeletes tiszthez, a ki kihallgatta a szökevényt. Már több nap óta bujdosol a külterületeken s csak tegnap csípték el. Vallomása zavaros volt, így nagyon valószínű, hogy ő az, a ki gróf Keglevich ellen az orvtámadást elkövette. A vizsgálatot ez irányban is folytatják.

*** Hirlapirodalmi kapczabetyárok.** Ezzel a hangzatos címmel jelent meg egy röpirat, mely mindjárt a címlapon imigyl jelzi csélját:

Leleplezések:

Ábrányi alias Auspitz Márton országos család, sikkasztó okmányhamisító,

Ács Ernő tolvaj,

Biró Lajos, kiszabadult fegyenc, többszörösen büntetett tolvaj és család és Engel Jakab alügyvédje ölt, család, sikkasztó és okmányhamisító; mint „Gépirók Lapja” című revolver újság szerkesztőségéről.

Nem ismerjük ugyan egyik „kapczabetyárt” sem, de a pár szóból is ítélve, csakugyan rájuk fér egy kis leleplezés.

*** A jegyzői vizsgák és a közigazgatási tanfolyamok.** Széll K. miniszterelnök, mint belügyminiszter körrendeletben tudatta a törvényhatóságokkal, hogy azok, a kik a jegyzői vizsgára már jelentkeztek, vagy valamely rendkívüli ok miatt vizsgálati engedélyért folyamodnak, meg a régi rendszer szerint vizsgálhatnak, de csakis szeptemberig, a mikor az új közig. tanfolyamok fölállítatnak. — A belügyminiszter ezzel alkalmat akar adni azoknak, a kik kisebb kvalifikációval bírnak, de már a jegyzői pályára készültek, az érvényesülésre még a nehezebb képesítés életbe léptetése előtt.

*** Az aratásról.** Megcsendült már az ország sok vidékén a kasza, sőt látni lehet gabonát a kereszttekben fekvő levágott gabonát — kivált rozstól — is bőven. Rozsban szűk termés van az idén. Egyik-másik vidéken ugyan még tűrhető a termés, de a legtöbb helyen mégis gyenge.

Buzában már elég jól állunk. Ország szerte szépek a vetések, az utóbbi időkben sokat javultak — és meglehetősen termést ígérnek. Csak baj ne jöjjön rájuk addig, míg az Isten letakarítani hagyja.

A tavasziak azonban gyengén állnak. Ugy az árpa, mind a zab is, sokat szenvedtek a hidegtől, a sok esőtől; már a vetés is legtöbb helyen sáros talajba

jutott s így természetes, hogy a növény sem volt rendes.

A kukoriczák, répák, burgonyák jól állnak, ellenben a szőlő- és gyümölcs-termés gyöngye, mert nagyon sok kárt tett bennük a késői fagy, a mely egyes vidékeken az egész termést tönkre tette. Ha a viszonyok ilyenek maradnak, mint most, panaszra talán még sem lesz ok, mert ha kevesebb is terem, mint termett tavaly, de talán jobbak lesznek az árak. Most legalább javulnak és emelkednek az árak. Adja Isten, hogy később is így legyen!

*** A hívő.** Egy debreczeni ügyvédhez beklitott a minap egy 40—42 esztendőszes gazdaember és előadta, hogy 14 éves korában az ügyvédnél szolgált és akkor ellopott a gazdáról egy tyukot, a mit eladott és a pénzt elköltötte. — Most hogy a hívő közzé lépett, megbánta a tettet és a tyuk árát meg akarja téríteni. — Az ügyvéd mosolyogva fogadta a megtért embert és azt mondta, hogy a tyuk árát adja oda valami szegény embernek.

*** Czirkusz Carrée Debreczenben.** — Biztos forrásból értesülünk, Carree a városligeti czirkusz igazgatója engedélyért folyamodott a főkapitányhoz, hogy társulatával városunkba jöhessen s néhány hétig előadásokat tarthasson. — A főkapitány mint értesülünk kedvezően intezi el a Carree kérvényét s így alkalma lesz a debreczeni közönségnek országunk egyik igen jó társulata előadásában gyönyörködni.

*** Dankó Pista Nagyváradon.** Nagyváradról írják: A Bazar gyönyörű udvarterében immár negyedik estje, hogy ismét hangzanak a bővősbajos, szivetrágo magyar nóták, a melyek a Dankó Pista uja a att pedult meg legiszelegőbb. Van is pompás közönsége Dankóék énekes társaságának minden este. A város legelőkelőbb publikuma hallgatja gyönyörűséggel a genialis nótaköltő legújabb dalait, meg az egész országban ösmert egyéb nótákat, a melyek éjfélig zenének a fák alatt.

*** Angelotti nyári mulatója.** Naponkint szép és igazán előkelő közönség jár szórakozni a Bika nyári mulató helyisézébe, a hol Angelotti társulata van. Akrobata érdekesség mutatóványai, énekesek, énekesnők szórakoztató kupléi válogatják egymást s ezek mellett ha Milócker jó konyháját is igénybe vesszük, kedélyes estéket lehet tölteni.

Az este lépett fel először Roland a debreczeni közönség régi kedvence, és Piquette kisasszony a ki erőművészet mutatóványaival és ügyességével mindenkit bámulatba ejtett. Panasz is érkezett azonban a mulató ellen a közönség köréből, a mire az első és másodrendű üőhelyek határozatlan sága adott okot. Jó volna precíz megjelölni e helyeket, mert kellemetlen az, mikor valaki jöhiszeműleg másodrendű helyre ül, s azután szólítják fel vagy a többlet fizetésére, vagy a távozásra.

*** A temesvári tanargyűlés.** Temesvárott az Országos Középiszkolai Tanáregyesület két napra terjedő tanácskozása ma kezdődött meg. Az egyesület tagjai Beóthy Zsolt elnökkel először tegnap este kilenczédfél órakor érkeztek meg nagy számban Temesvárra. Zsilinszki Mihály közoktatói államtitkár is ugyanakkor érkezett meg és Beóthyval Dessewffy pü-pök palotájába hajtatott. Este 9 órakor ismerkedés volt a Trónörökös szálló disztermében. Temesvárott a gyűléssel kapcsolatban nagy iskolászer kiállítás van, s a gyűlés tagjai tanácskozás után nagyobb alduai kirándulásba fognak részt venni.

*** A főrabbi esküje.** Élénk érdeklődést keltett annak idején az eset, a mi a nagyváradi járásbírótság előtt történt, Fusch Mór ortho-

dox főrabbiával. Tanúnak volt beidévezve a főrabbi, vallomásra le kellett volna tenni az esküt. A főrabbi azonban Bessenyi Elemér bíró több zöri felhívása dacára vonakodott azt földlen fővel letenni, hanem fölakarta tenni a kalapját, hogy vallasa parancsolja.

A bíró föltett kalappal nem becsátotta esküre a papot, hanem engedelmességért 200 korona bírságra ítélte. A főrabbi apállalt a büntetés ellen, és a nagyváradi törvényszék most hozta meg határozatot az érdekes ügyben, helyben hagyván a járásbírótság életét.

Az ítélet megokolása kifejti, hogy az 1898 évi 54. t. c. 204 §-a nyílt rendelkezése szerint minden tanu tartozik vallomásteresküvel megerősíteni, s ha ezt megtagadja, a hivott törvény 206. §-a alkalmazásával 800 forint terjedhető pénzbüntetés s behajthatatlanság esetén megfelelő elzárással büntetendő. Az újított tanu, küt az általános bírói ügyviteli szabályok 274. §-a nyílt rendelkezése szerint — a tanu vallása, ra tekintet nélkül — akkent tartozik letenei, hogy jobb kezét szívere teszi. A most hivatalancs bíró ügy iteli szabályok szerint tehát a tanu ricsenek jogositva arra, hogy a yolgári törvénykezési tanu-esküt a saját vallásuk szertartása szerint tehessek le s így felfolyamodó nem szorgalmazhatta azt, hogy az esküt a vallasa szertartása szerint vagyis a főveg felvételevel tehesse le s midőn ezt az eljáró bíró megtagadta az őt kötelező ügyviteli szabálynak megtelelőn járt el.

*** Tűz a kikötőben.** A legújabb táviratok meg-rosítik, hogy New-Yorkkal szemben a Hudson mellett levő hobokeni kikötőben borzalmas katasztrófa történt. A dokkokon és a hajókön levő emberek közül sokat megölt a tűz és a víz. A tűz egy szénsavval feltedény fölrobbanása következtében támadt és rémes gyorsasággal elharapódzott. A katasztrófát az első rémület hatása alatt tulozták. Schwab, az északnémet Lloyd képviselője azt írja, 125—150-an pusztultak. Az anyagi kár nem több 5 millió dollárnál. A dokkok egészen, a gőzcsők az érték fele erejéig biztosítva voltak. A Kaiser Wilhelm der Grosse gőzös holnap 350 embert vesz föl, a ki a katasztrófából megmenekültek.

A Renter-ügynökség azt jelenti New-Yorkból, hogy az északnémet Lloyd Saale nevű hajójából 17 holttestet hozak ki és nem ötvenet mint előbb jelentettek. A Bremen hajón, a melyen a tüzet teljesen eloltották, eddig nem találtak holttestet. A foyoból 40 holttestet fogtak ki. A Kaiser Wilhelm der Grosse legényesegéből még három ember bianylik. A mentőársaság kapitány, a ki a vizsgálatot vezeti, azt mondja, hogy a Bremen gőzöst meglehet meg menteni, mert alsó része csaknem teljesen sértetlen. A gépek, úgy látszik, egészen rendben vannak.

*** A családi perpatvar vége Dihen.** József tegnap összeporolt a feleségével. A perpatvar nagyon elkeserítette a férjet s azal távozott hazulról, hogy öngyilkosságot követ el. Aztán a nyuashoz közel fekvő vasuti siopárhoz közeledett. Mikor a vonat közel járt, Dihen a sin mellé állott. A vonatvezető észrevette es eles fütty jelzéssel akarta távozásra bírni. Dihen erre hirtelen levette rokkját, mellényét, ledobta az árokba, s pedig a sinekre feküdt. A mozdonyvezető ellengőzt adott, de a vonatot már nem lehetett megállítani s keresztül ment az emberen. — Mikor a vonat megállott, akkor látták az utasok és kalauzok, hogy milyen borzalmas módon szaggatja szét az öngyilkos testét. — Jobb lábát levagta, bal lábát összeroncsolta, a fejét a szó szoros értelmében, leszakította a törzséről, úgy kellett felvenni az árokból. A vonatkiserő személyzet felsz-dte a hullarészeket s a kalauz kocsiában behozta a debreczeni állomásra. Mialatt a hullarészeket a közör-

hába szállították, a vonat személyzetét kihasználva a vallomástól jegyzőkönyvet vettek fel. Az öngyilkossá lett Dihen József édes apja Dihen János délbent értesült fia vezetésétől. Zokogva bandukolt a véres sinpárhoz — úgy mondják — hogy leborulva siratta ott a fiát. Azután összeszedte a csontokat és a sírhoz tapadt huszafatokat s maga hozta be tegnap delután, hogy tegyék a fia hullájához. A szegény öreg embert egészen összetörte fia borzalmas ülése.

* **Gyászhir.** Szabó Józsefet, a kollegium páratlan tevékenységű gazdáját, mint rezzivel értesülünk, súlyos csapás érte. Nefője fosztotta meg f. hó 3-án a reggeli órában a halál. — A halál a következő gyászjeleket adta ki:

Mely fájdalomtól megört szívvvel tudjuk a felejthetetlen jó nő, gondos anya és nevelő anya, szerető testvér és jó sógornőnek Fejes Eszter polgár Szabó Józsefné asszonyának, életének 44. boldog házasságának 23. évében, f. hó 3-án reggel 7 órakor, hosszú szenvedés után történt elhunytát. Kedves halottunk hült tetemei f. hó 5-én d. u. 3 órakor fognak a Kölcsey-utca 22. sz. házához a nagytemplomban tartandó gyászszertartás után a Kóssuth-utcai temetőbe örök nyugalomra letetelni. Mely vegtisztességetekre rokonaikat, ismerőseinket s a n. é. közönséget bánatos szívvvel meghívjuk. Debreczen, 1900. júl. 3. A tulvilágon tált fel drága halott a nyugalmat, mit sorsod földet itt megtagadott! Szabó József, mint férj. Gyermekei. József, Mihály, Sándor, Lajos és Karoly. Nevelt leánya Krasznai Zsuzsanna, Testvérei, Fejes Eádor, Fejes Julianna Kovács Andrásné; Fejes Maria László Györgyné; Fejes János. Szabó Julianna özv. Nagy Józsefné mint sógornője.

* **Tüz H. Szoboszlón.** Hajdu-Szoboszlóról nagy szerencsétlenségről értesül lapunkat ottani levelezőnk. A szerencsétlenség Grün Samuel szeszraktárában történt, a hol a raktár kezelője és a felesége egy gyertya mellett akartak a hordóból szeszt lefejtetni. A hordóból kifejlődő szesz az égő gyertyától flobbant. Az üzletben elhelyezett husz hordó szesz egy perc alatt lángba borult és égett a robbanástól földresújtott szerencsétlen házaspár is. Az irtózatossá veszedelem híre villámgyorsan futott szét. A házbeliek valahogy kivonszoltak az égő házapárt, de akkor már azok oly súlyos égési sebeket szenvedtek, hogy életben maradásukhoz a legkisebb reményt sem fűzik. Az épület egy része és husz hordó szesz teljesen elégett. A tüzet a szoboszlói tűzoltóság fojtotta el.

* **Sári István műarénáját** a Széchényi utca végén nagy közönség látogaja. Az igazgató naponként oly érdekes műsorral lepi meg a közönséget, hogy könnyen érthető, miért van nap-nap tele a műaréna. A műsor igen érdekes változatos lesz ma is. Fellep Sári István igazgató is; ki pompás tűzi játékot fog produkálni tornázás közben. Azonkívül Petri Károly a híres champion birkózó, ki hosszabb ideig volt Budapestén. Kiripolszky Istvánnal fog ma este birkózni, ki már egy ízben egy athletát földhöz terített. Ajánljuk az érdekes birkózót és magát a műarénát a közönség figyelmébe.

* **Névmagyarosítás.** Pók Julianna debreczeni lakos vezeték nevet Tóthra, Grossmann József pedig Gerőre változtatta belügyminiszteri engedéllyel.

* **Táncztanítás a szünidőben.** Folyó évi július hó 9-én hétfőn saját termemben egy óra terjedő tánczfolyamot nyitok. Órákat adok kezdőknek és haladóknak naponta 5 órától 7-ig. Kívánatra magán órákat adásat is elfogadom. A midőn erről a n. é. közönséget értesíteni bátorodom, tisztelettel kérem azon mélyen tisztelt szülőket, kik gyermekeiket a szünidőben óhajtják taníttatni, sziveskedjenek azt velem mielőbb közölni. Beiratásokat elfogadok bármely időben lakásomon Péterfia u. 2. sz. mely fölfogással Alföldy Károly okl. táncztanító.

* **Az osztály sorjájék** 3-ik huzása f. hó 10. 11. 12. eszközölteték. 5000 szám lesz kisorsolva 898 ezer korona értékben, a következő számokat ajánlom megvételre: 1455. 1457. 13997. 76564. 3157. 77971. 43824. 43665. 84900. 87350. 90461. 99899. 65283. 65945. 66700. 3158. 3715. 4294. 4324. 4632. 9737. 9749. 8583. 8599. 17932. 17938. 32653. 32659. 36548. 37376. 37381. 66701. 66705. 37400. 38680. 38681. 39093. 39094. 39095. 39096. 39097. 39108. 39109. 39110. 50434. 50442. 50445. 64555. 64792. 64793. 64794. 66728. 92204. 93698. tiszttel Schwartz Daniel dohányzó eszköz különlegeségei üzletében, a Bika alatt.

A kínai események.

Üzik, hajtják egymást a szenzációk és a mai hírekből még a legutolsóbb optimisták is az az impressziójuk támad, hogy óriási haboru közszében állunk és az események fejlődése szinte kizárja, hogy Kinában valóságos haboru nélkül lehessen olyan rendet csinálni, a mely a kínaiak kétszázévtől fogva jogainak megóvása mellett egyuttal mindazoknak a jogait is biztosítja, a kiket akar a sors, akár hivatásuk arra készít, hogy Kinában a kínai kormányval kelljen érintkezni és hogy ott kelljen állandóan — ezertébe veszedelemmel szembeállniok.

A mai nap híri közöl kidomborodik az, hogy Vilmos német császár elhalasztotta eszakra tervezett utazását, Wilhelmshafenben pedig, a honnan ma indultak el a német katonákat vívő hadihajók Kinába, nagy beszédet mondott, a melynek hatása egész Európában, az egész világban mutatkozni fog. Hangsúlyozta, hogy a német lobogót megsértés, ez pedig büntetést és bosszút követel. A viszonyok iszonyatos gyorsasággal komolyra fordultak és azért küldi ki a német katonákat, hogy az igazságtalanságot megtorolják. A beszéd szónoki remekmű is volt, a mely a katonák szívéhez, lelkehez szólott és az ifjú, de már is nagy császár ebben a beszédeben is megmutatta, hogy mindenkinek a nyelvén tud beszélni.

Szenzációs jelentőségűek, bár beigazolást nem nyertek még azok a hírek is, a melyek az európai csapatok Peingbe történt bevonulásáról és arról szólnak, hogy Tuan herceg hatalmába kerítette a császárt és az özevgy császárt, aztán magához ragadta Kinában a legtöbb hatalmat.

Ha ez utóbbi hírek is igazak, ugy ez a kínai anarchianak betetőzését jelenti és magakban rejtik azt a veszedelmet, hogy az európai hatalmaságok, melyek most már kénytelenek teljes erőfeszítéssel közreműkölni a csunyaol megtepett presztizs helyre állításán most majd egymásközt annak mennek neki, a ki a nagy rendcs nálsábol első sorban a maga jutalékát szeretné biztosítani.

A német követ meggyilkolásának most már föltétlenül beigazolt híre megadta a lökést arra a nagy akcióra, melyet most természetesen Németország indit meg a kigunyolt német zászló becsületének reperálásáért. A mai divatos fölfogás szerint az az uralkodó a kin ilyen sérelem esett, nem tehet egyebet, miat hogy hadat üzen.

Németországban, ugy látszik, erre a hadüzenetre nagy a hajlandóság, az egész német sajtó ugy izgat a haborura és oly hangon ír, amilyenhez hasonlót csak az 1870—71-iki nagy habort megelőzőleg olvastunk. Vilmos császár figyelmébe ajánlotta katonáinak lelkükre kötötte, hogy Kinában jó bajtársi viszonyt tartanak fenn oroszokkal, angolokkal, francziakkal és minden nemzetségek katonával, mert hiszen valamennyinek egy ideális célja van: a humanizmus megvédése. Kétségtelen dolog, hogy sem a gránátosok, sem a testőrök nem, sem a tengerészkatonák nek fognak összeveszni, ha nem parancsolják nekik. A mig ez a bajtársi jó viszony megmarad, a mostani akció igazában véle csak rendőri intézkedés, de jaj az egész világnak, ha mas fölfogás fog érvényesülni. Ha akár Németország, akár más állam, mn vagy

a legközelebbi jövőben támogatni akarna azon a kereten, a melyben a keletázsiai, helyesebben: kínai kérdés ma van, azzal egészen más «sarga veszedelmet» idéz fel, mint a milyéről a diplomácia beszé, és a melyet a mongol típusban megtestülve látunk.

Es fájdalom, nem lehetünk nyugódtak a tekintetben, hogy ez a veszedelem el fog mulni felettünk. A mai táviratokban olvassuk, hogy a lázadás, az anarchia már egész északi Kinában elterjedt. Minél nagyobb nő a veszedelem ott, annál nagyobb erővel és tekintéllyel kell fellépniök az európai hatalmaknak. Minél több európai katona foglalt pedig tért az óriási kínai birodalomban, annál közelebb esik az a másik veszedelem, hogy minden egyes állam hódító is, ellenőrző is akar lenni, hogy az a koncez, a mely másnak jutott, nem zsirosabb-e, mint a melyiken ő maga rágeszál.

Wilhelmshafenben, egy szónoki beszéd fraízai közt könyű azt elmondani, hogy nem nyugszom addig, amig Peking falain a német zászló nem leng, csak az a kérdés, a többiek is gyönyörködni fognak-e abban a lobogóban.

Ma még csak eseményeket regisztrálunk de lehet, hogy már a legközelebbi napokban haboru dul Kinában — Kína ellen.

A nagyvilágból.

Mint fájdalmas sóhajtas, ugy érinti az embert az a vallomás, a melyet egy Londonban élő ugynevezett «boxer» tett egy újságrónak.

Szavaiban valami olyas rekdül meg, a mely mintha az igazság látszatát viselne magán. S minthogy a melyebb szenvedély hangja is benne van, olvasás közben erősen hatása alatt állunk s időre van szükségünk, hogy e hatás alól kibontakozzunk.

Mert szent igaz ugyan, hogy ók is feltalálták a puskaport, de vajjon mit csináltak vele? Leromboltak-e ennek folytán a kínai falat, miután olyan eszköz birókába jutottak, a mely megvédelmezhetne volna őket idegen invanzió ellen? Azt hiszem, nem is tudták fölfogni a puskapor értékét, hanem meghuzódtak a fal mögött felve, remegve mindentől, a mi idegen.

Négy száz millió ember egy fal mögött! Mert az is szent igaz, hogy a számuk négy száz millió. Hanem az már nem igaz, hogy ók, ha megmozdulnak — a mint az a boxer mondta — nem tudna senki hatalmuknak ellentállni. Csak nem rég viseltek habort a sokkal kisebb Japánnal, Miért nem mozdult meg akkor az a négy száz millió ember? Egy vesztett haboru csak nem emeli a nemzeti dicsőséget!

Egészen kibontakozva a vallomás hatása alól azt hisszük, hogy két dolog okozza vesztőket: a kínai fal, meg a hajtincs.

A hajtincs (alias «czopf»), olyan fontos előttük, a melyért fölladoznak nemzeti érdek, benső nyugalmat, sőt uralkodót is. A mennyei birodalom császára legutóbb azért vezette trónját, mert el akarta törölni a czopfort. A konzervatív elemek felülkerekedtek, föllazadtak, börtönbe vetették (vagy meggyilkolták) a császárt és a trónra nagynénje ült. Ilyen jelentősége van a czopfnak Kinában. Nem a hajviselet maga teszi odiosussá azt, ha em az, a mi a czopf fogalmához tapad: a maradás, a fejlődés ellen táplált a verzió es leküzdhetlen ellenszenv.

Hat a kínai fal! Azt mondják, nagy része elpusztult már, de azért szelleme ott van és körül keriti őket. Ezt a falat támadja meg most az a vihar, a melynek a négy száz milliónyi ember nem tud majd ellenállni. A nyugati civilizáció szelleme ez, a melynek egyrészt romboló szélvész, másrészt építő hatalma nem ismer akadályokat. Az idegeneket magukba olvaszthatták a kínaiak, még a zsidókat is asszimilálhatták (a mi, hiába vari mellett a boxer, nem is olyan hihetetlen eredmény, de milyen szemmel mered most egymásra ez a két elem: kinézer és nyugati kultúra.

Ennek az utóbbinak meg van a növekedési és győzelmi tulajdonsága. Hiába huznak elibe akár szellemi, akár kőből épült kínai falat. A természet régi törvénye uralkodik itt: az erősebb fölfalja a gyengébbet, miután a gyöngébb nem falhatja föl az erőset.

Sokáig, nagyon sokáig, évszázadokig tartotta, a míg a nyugati civilizáció szelleme oda ért Khina falai alá. De most ott van, Ott áll előtte és négyszáz millió ember sápadozva néz vele farkasszemet. A mennyei birodalom trónja megremez, koronája hullófélben van. És a mit Khina útközébe tud vinni, az nem más, mint a kés. Az idegeneket, a kik köztük élnek, késekkel lemészárolhatják: hisz négyszáz millió ember elbir egy maroknyi néppel. De honnan vesznek annyi kést, hogy a civilizáció hullámainak, képletesen szólva, a gégejét messék. Négyszáz millió kés fölött elvagtat ez a szélvész. Szurkálhatják azt, szegény kinézerek!

Japan embernek is van czopfja a feje bubján. Isten tudja, hogy van az, hogy ok nem látta még be azt is, hogy a férfi-koponyát csunyán ekteleníti ez a hajviselet. Azonban nagy a különbség a kínai, meg a japán hajfonat között. A kínainak nemcsak a feje tetejé, hanem karakteren, életfelfogásán, szóvan egész lényén-lelkén ott lóg a hosszú, csunya tines. Nincs mód, hogy megszabaduljon tőle. A japán csak a fején hordja azt, miután az izlés furcsa tévedése folytán még mindig „disz"-nek tartja.

Ennek folytán a kínai még most is olyan, mint a milyen évezredek előtt volt; de tovább már nem maradhat olyan. Hiába! A legyőzhetetlen elenség odaért és boxer-bicskak — mint mondtuk — nem segítenek rajta. Le azzal a czoppal! — kialsza át neki az elenség — de legább a lelkekről!

A japán azonban régóta belátta, hogy a nyugati civilizáció semmibe sem veszi a czoplot, ha csak a koponyán van, elenben kérielhetetlenül lenyesegeti a lelkekről. Böics államférfiak tanultak meg azt, hogy jobb lesz letenni mindarról, a mi a külsőségen kívül a hajjncshez tartozik, beláttak, ogy okosabb kivetkőzni a maradiság fanatizmusának, mert különben megeshetik, hogy a hajjncs tényleg levágatik és utána gurulhat maga a fej is.

És miután ezt beláttak, szépen lassacskán, rázkódás nélkül atalakát minden életben rendezésük, felfogásuk; atalakultak intézményeik, kultarjuk. Az a félelmes nyugati civilizáció mire odaért, nem talált semmi rombolni valót, hanem szépen építgetett a japánokkal, velők együtt, nekik. Épségben maradtak oltaraik; régi szent hagyományaik; érintetlen maradt nemzeti életök, állami szervezetök, sőt erősebb, hatalmasabb, mint a nagy Kbinában, a melynek négyszáz millió embere van. Neki nem volt szüksége késhez nyulnia, hogy első dühében minden keresztény ember trkat eltemesse. S ereje folyton növekedőben van. Senki sem akarja csorbítani.

S kicsoda szájalom nézni azt, vagy hallani a boxertól, hogy az áldásos, békes borsdagságáért neki esik a köztük lakó idegennek és legyilkoljs, mintha ez segítene rajta! Majd ha végig zugnak rajtuk az ágyugolyók (a melyeknek puskaoptok ok is föltaláltak) és ki fog esn a boxersmarkokból a bicska, talán belátják, hogy amaz ágyuk szava nem más, mint az Idők viharának hangja, a melynek ellentámi senki sem tud,

— Nem volna rossz lemenni — beszélt önmagával — mert az ilyen vidéki kirándulásoknak rendesen megvan az anyagi hasznuk. Péncz dolgábat pedig nem állok valami fényesen. Ez a Pest felemészténé Sarah Bernhard vagyonát is. Mikor aztan látta, hogy a két férfiú komolyan akarja a vendégzereplest, azzal a feltétellel, hogy az igazgatónál elintézzik a dolgot, igent mondott.

XVIII

Déri Palra egy hét óta nem ismertek rá barátai. Megszokták már, hogy hónapokon keresztül borongós hangulatai járt kelt, s most hogy egyszerre visszajött régi jó kedve, nem tudtak elgondolni micsoda különös változások ment át.

Faggatták jobbról is balról is, de hiába. Titokzatosan mosolygott, ez volt a felvilágosítás. Ki is gondolt volna arra, hogy most éi Cser Magdával a boldog szerelem edes napjait.

El volt kábulva Magdatól tökéletesen. Imadta, mint a muzulmán az ő Allahját, a spanyol az ő Szűz Máriaját, vakon szenvedélyesen,

Az a melegség mely szívét eitőftötte tiszta volt. Hogy Magda egy önfé edt pillanat alatt odaadta magát egészen, ez csak ideálisabbá tette előtte a leányt, hiszen az nem a vér, de a szív akaratából történt.

Magda boncoló éles elméje sokat foglalkozott ezzel a pillanatnyi gyöngeséggel. Először szégyellte magát, s dühös volt megdondolatlanságáért, de mikor tovább füzte az okoskodást arra a megállapodásra jutott, hogy elvégre veszteti nem vesztelt semmit. Ki sé talán szereti Dériit, rokonszenvezik vele mindenestére, s ha masnak nem legrosszabb esetben megteszi ferjének.

Hiszen újságíró férj és primadonna feleség a legjobb érdekszövetség. Ha Déri sejtette volna, hogy azt a melységes szerelmet hogy mérlegeli az ő mindensége, talán széitörte volna a bálványt örökre, s eltemette volna emlékét néhány bus dalban, de így csak a szerelem erős, szédítő ilat érzett ki poeziséből.

Mintha a szerencsekét kézzel szórta volna az adományt, mióta Magdával boldog napokat élt át. Egy társadalmi szimnűvet, melyet már rég fiókjában hevertetett a nemzeti színház dramaturgja, előadásra tüztek ki. A darab fényes sikert aratott. Új szellem, lélek volt végig rajta, igaz tendenciájával meghódította a szentimentálisokat, erős realizmusával lefegyverezte a legfélelmeesebb kritikuskokat. Problemát problema után vetett fel, boncolt és fejtett meg mesterien. A lépök két három napig irtak a dramáról, a magyar szimnűrodalom nyereségéről, a közönség pedig özönlött a színházba s tapsolt lelkesedve.

A darab hetedik előadásán kedves meglepetés érte. A közönség megsejtette hogy a szerző egy-k páholyba rejtőzködik, addig tapsolt míg meg kellett a lámpák előtt jelennie. A mikor meghajolt észre vett, hogy a zenakarból hatalmas babér-koszorut nyujtanak felé. Átvette, s mikor a szinpadon egy szolgának átadta, véletlenül meglátta a szalag felirását. «Öreg barát, az ifju óriásnak — K-bida! — Déri Palinak.»

Folyt. köv.

KÖZGAZDASÁG.

A biztosítás reformja. A magyar biztosítási törvényjavaslat ügyében napok óta szűkebbköü tanácskozások folynak az igazságügyminiszteriumban. Vörösmarty államtitkár, Márkus Dezső törvényszéki bíró, Lányi Bertalan min. tanácsos, Barna Ignác dr. kir. táblai bíró, Jeney Lajos igazgató és Bein Karoly matematikus részvételével. E szűkebb körü bizottság Beck Hugó dr. kuriai bíró közbejöttével tárgyalja és dolgozza át a Beck újabb tervezetét. Az igazságügyminiszter — mint a «Bizi. és közz. lapok» írja — maga sürgeti a javaslat munkáinak befejezését, hogy azt még az ősszel a törvényhozás elé ter-

jeszhesse. A javaslat készítőinek kemény diót adott az ügynöki hataskör rendezésének kérdése, — továbbá a biztosítási tartélek mikéni elhelyezése, a minék szaba yozására a náluk működő sok külföldi biztosító társaság miatt feletle szükséges és sürgős.

A sertésvész. Hétről-hetere ijesz öbben terjed a s rtesvész. A földmivelési miniszter legujabb jelentése szerint elmúlt heten 139 községben tört ki ujra ez a járvány, am lylyel most már 813 község van hazánkban fertőzve. A többi állatbetegségeknél is rosszabbodás konstatalható kü önösen a sertésorbanc kezd megint erősebben pusztítani. Ezzel szemben Ausztriában a legkedvezőbb állategészségügyi viszonyok uralkodnak.

A békésmegyei öntözési mü. Gyuláról jelenti levelezőnk a közelkezőket: Békésmegye megvalósítja a szoczialis mozgalmas alatt keletkezett ama közóhaj, hogy az egyoldalú kataszros termelés helyett belterjes gazdaságra tér át, evégből az Elővizcsatorna mentén nagyobb szabásu öntözö müvet létesít. Hogy ennek rentabilis volta igazoltassék, Darányi földmivelésügyi miniszter támogatásával 175 kataszteri holdon, olyan szikes területen, mely össze-vissza eddig évenként 875 forintot jövedelmezett, próbaöntözés rend-ztetik. Az aradi kulturmérnökség már elkészítette a tervekét es költségvetés. Így, noha a területnek tengerszintmagassága szivattyu telep felállítását teszi szükségessé, a berendezés 30090 koronát igényel.

A terület mivelésére, amortizációval 11.400 korona van költségelve, de még szenatermés mellett is 23.000 korona tiszta jövedelemre számíthatni. — Darányi miniszter már előre biztosította a békésmegyeieket, hogy amennyiben a kísérlet sikert lát, nem fog elzárkózni attól, hogy egy nagy békésmegyei öntözö mü létesüljön.

Budapesti gabonatözsde.

Jul. 4.

A készárüzet hivatalos árjegyzései a következők:

Bursa	kilos	Ar 100 kilg.		100 kilogramm ára	
		frtől	frtig	frtől	frtig
Bánsági	o	76	73 - 75,5	80	07,75 - 07,95
	>	77	73,5 - 870	81	07,80 - 08,05
	>	78	74,5 - 780	82	—
Ciszavidéki	o	79	75 - 78,5	—	07,90 - 08,90
	>	76	72,5 - 7,5	80	08,05 - 0,825
	>	77	730 - 7,50	81	—
Pestvidéki	o	78	770 - 07,85	82	08,90 - 08,95
	>	79	775 - 08,00	—	07,85 - 08,05
	>	79	7,20 - 7,40	80	07,90 - —
Fehérmegyei	>	76	7,25 - 7,50	81	07,95 - 07,95
	>	78	745 - 7,75	82	7,80 - 08,00
	>	79	7,50 - 07,80	—	0,90 - —
Bácskai	o	76	7,35 - 07,5	80	—
	>	77	7,40 - 7,60	81	—
	>	75	7,55 - 07,70	82	—
Északmag	>	79	7,60 - 07,85	—	—
	/	/	0. — 0. —	80	—
	79	0. — 0. —	81	—	—

	Min. hekt.-ben	Arkilogram
R z s elsőrendü új	70—72	6,40
» másodikrendü »	—	6,10
Arpa takarmánynak »	60—62	5,90
» égetni való —	62—64	5,60
» serfőzdei —	64—66	0. —
Zab — — — — új	39—41	5,35
Tengeri bánsági — új	—	5,55
» más nemü —	—	0,00
Repce bánsági —	—	—
Éőles —	—	5. —

Sertésvásár.

Kőbányai sertés piac. Jul. 3. Magyar elsőrendü Öreg nehez (páronként 400 kgm felüli 46—48 kr. Közép pkiint 300—400 kg. sulyban — kr 320 kilog sulyban fiatal közép (páronként 251—320 kg. 50—15 kr. fiatal könnyü páronként 250 kg. sulyban 45 1/2—50 krig. Szerbiai: Nehéz pkiint 260 kg. sulyban 48 1/2—49 krig.

Sertéslétszám: 1900. évi Jul. hó 2. napján volt ke-zlet 44350 darab, Jul. 3. felhajtattott 549 drb. 1900 Jul. 3 án elszállita ott 742 db. 3-ára maradt 44350 drb. A sertésüzlet irányzata lanyha.

CSARNOK.

Magda.

Regény egy kötetben.

Irta: Sipos Béla.

(Folytatás.)

31.

Magda eleinte tréfára vette Szalánczy ömlengéseit, noha kissé tetszett is a mézédés beszéd de mikor a gróf is kérélni kezdte komolyan gondolkodott a dologról.

APRÓ HIRDETÉSEK

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Irodai munkákra ajánljuk egy negy-gymnáziumot és szaktanfolyamot végzett jó írásu fiatal ember. 301. Cím a kiadóhivatalban

Nyomdai munkákra felvetik egy 15-16 éves leány Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában, Piacz-utca 49.

Fiatal ember szép írásban oktatást óhajtaná venni. Cím a kiadóhivatalban.

Butorozott szoba a főpiaczon, — szépen berendezve kiadó. Cím a kiadóhivatalban.

Utítárs, ki hajlandó volna 2 hónapra külföldre, de különösen Párisba menni, kerestetik. Cím a kiadóhivatalban.

2 Zala-Drill sorveő-gép, teljesen jó karban, feltűnő olcsón eladó Klein Jakab gépraktárosnál, főpiacz, főtrafik udvar.

Alkalmi vétel és tulhalmozott raktár miatt

bámulatos olcsón

BESZEREZHETŐ

Ifj. Kovács S. cégénél

Kossuth utca, I. Tkpéztár épület:

	Ezelőtt	Most
Czérna vászon Ia. 30 rőt	9.50	6.—
Cressz „ „ „	14.—	7.20
Hollandi „ „ „	11.—	6.50
Rumburvi „ II. „	9.—	4.80
Gyöngy schiffon „	10.—	6.50
Creton „	11.—	6.—
Férfi cipők frt 2.25, 2.50, 2.80, 3.—		3.50
Női cipők frt 2.25, 2.75, 3.—, 3.25		3.50
Gyerm. cipők „ 1.— 1.50, 1.75, 2.—		2.50
Torna cipők fiuk részere frt —.75		—85
„ „ „ „ „ „ „ „ „		—90, 1.—
„ „ „ „ „ „ „ „ „		1.—, 1.10
Férfi Inzek frt	1.—	1.25, 1.50
„ „ redős frt	1.25, 1.50	1.75
Al-ó nadrág férfi frt	—75, —90	1.05
Szatín es selyem Inzek 75 krtól feljebb.		
12 pár 5-szörös Manchetta 3 frt (mindenfacon.)		
12 db 5-szörös galér 1 frt 80 kr		
E-ó es napernyők rendkívüli választék 1 frttől 5 frtig		
Női ing Blouzek 1 frt 20 krtól kezdve		
„ harisnyák, kötött hosi ipar 30 krtól kezdve		
Férfi „ „ „ „ „ „ „ „ „		15 „
Uji bőröndök a fürdő évadra óriási választékban		
S lyem férfi nyakkendők 1.50 krtól egész 5 frtig		
Férfi és fia kalapok szalma kalapok 25 krtól egész 1 fr 50-ig		
Penzárcazak, szivarárcazak. fésűk, kefek, szappanok, illatszerek, megombok stb. itt fel nem sorolt árak bámulatos olcsón beszerezhetők a fenti cégénél.		

265
1900

Pályázati hirdetmény.

Debreczen szabad kir. város f. évi Julius havi közgyűlésén egy polgári biztosi állás fog választás útján betölteni, a mely állás evi 1400 korona fizetés és 200 korona lakbértől álló javadalmazással van egybekötve.

Felhívtnak a pályázni kívánók, hogy kellően felszerelt pályázati kérvényeiket hozzám, mint a kijelölt bizottság elnökéhez f. évi július hó 20 ik napjának délutáni 6 órájáig anyival inkább benyújtásák, mert a későbbben érkező pályázati kérvények tekintetbe vétetni nem fognak.

Debreczen 1900. június hó 21.

Gróf Dégenfeld József
főispán.

Üzleti könyvek,

esinos kiállításban, erős kötésben, igen jutányosan kaphatók

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

DEBRECZEN, főpiacz, a főpostával szemben.

Lüszter köpeny
6 frt.

Ing blous
1 frt.

Őszi kabát, selyem
béléssel 5 frt.

Feltétlenül a legelőnyösebben vásárolunk

szolid és izléses

női felöltőket és

 diszitett női kalapokat

RÓZSA LAJOS

női divat termében

Debreczen, Kistemplom-bazár.

Divatosan diszitett
női kalap 3 frt.

Búr kalap
2 frt.

Selyem ernyő
2 frt.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.